

Intervju SP z direktorico UMAR – Maja Bednaš

Novosti pri UMAR analizah

Pandemija je povzročila šok na svetovni ravni, ki je zahteval izredno hiter odziv in prilagajanje na spremembe. Nekatere spremembe bodo ostale tudi dolgoročno.

Po novem so na UMAR-ju začeli spremljati tudi t.i. **visokofrekvenčne kazalnike**. To so kazalniki, ki v zelo kratkem času pokažejo, kakšna so gibanja npr. pri porabi elektrike, prometu tovornih vozil, dnevnem gibanju števila brezposelnih in kasneje tudi pri davčno potrjenih računih oziroma davčnih blagajnah. Kazalnike so začeli opazovati aprila lani in jih od takrat redno spremljajo in upoštevajo pri analizah.

Trenutno gospodarsko stanje in napovedi

Izvoz blaga in **gradbeništvo** okrevata že celotno drugo polovico leta 2020. Ta gibanja so se nadaljevala tudi v prvem četrtletju 2021. Tako je nastala nekakšna dihonomija izvozne dejavnosti in gradbeništva, ki podprta z državnimi in stanovanjskimi investicijami uspešno rastejo.

Pri zasebni potrošnji in t.i. kontaktnih storitvah, kjer je potreben osebni stik (hotelirstvo, gostinstvo, industrija dogodkov, osebne storitve, kultura, šport itd.) se pričakuje začetek okrevanja šele v drugi polovici 2021. Tudi kazalniki zaupanja kažejo enako.

Gostinstvo in dejavnosti povezane s turizmom so pričakovano močno prizadete. Če se bo gospodarska aktivnost v letu 2022 v celoti vrnila na predkrizno raven, bo v izvozu in predelovalnih dejavnostih ta raven dosežena že leta 2021, v **gostinstvu** in s **turizmom** povezanih dejavnostih pa bo okrevanje trajalo dlje. Pričakuje se, da bo **povrnitev na predkrizno raven** pri teh dejavnostih uspela šele v letih **2023 in 2024**. Zelo bo odvisno od razmer in možnosti potovanj oziroma omejitev (cepilni potni listi, dodatni testi ob prehodu meje).

V letu 2020 je bilo manj stečajev kot leto pred tem, kar je delno povezano z ukrepi, delno pa z nedelovanjem sodišč. Vendar ostaja tveganje, da se bo po izteku ukrepov število stečajev povečalo. OECD in IMF opozarjata, da mora biti **umik ukrepov postopen in preišljen**. Zna se namreč zgoditi, da bodo nekatera podjetja ko začnejo okrevati, vendar bodo šele v začetni fazi okrevanja, **še vedno potrebovala podporo**.

Trenutno še ni inflacijskih pritiskov. V letu 2020 in v začetku 2021 na nihanje inflacije močno vplivajo cene energentov, nekaj nihanja je bilo tudi zaradi cene elektrike. V napovedih UMAR-ja ne tudi na srednji rok ne pričakujejo, da bi inflacija preseгла **dva odstotka**.

V letu 2021 se pričakuje, da se bo poprečno število registriranih brezposelnih znižalo na **83 tisoč**.

Posledice

Posledica pandemije je tudi, da sta se gospodarstvo in družba v celoti **pospešeno digitalizirala**, saj so se zaradi razmer digitalne vsebine uvajale hitreje. Ocenjuje se, da se je lani na nekaterih področjih zgodila preobrazba, ki bi drugače trajala več let, če ne celo desetletje. Prišlo je do digitalizacije proizvodnje in preobrazbe poslovnih procesov do razmaha spletnega nakupovanja, elektronskih storitev, izobraževanja na daljavo in spletnih konferenc.

Kjer je bila opremljenost za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo dobra je bilo izvajanje storitev lažje in kakovostno, na drugi strani pa so se pokazale številne pomanjkljivosti pri šolanju na daljavo. Najbolj so bile prizadete ranljive skupine, ki niso imele dostopa do ustrezne opreme hkrati pa se je pokazal tudi problem v **slabši pokritosti s širokopasovno povezavo** na nekaterih območjih.

Priložnosti so se odprla za podjetja, ki zagotavljajo **digitalne storitve** domačim in tujim podjetjem. Kazalniki zaupanja kažejo, da so tudi za izvoz nekaterih storitev uspešno izkoristili priložnosti.

Nekaj smo se naučili od prejšnje krize, vendar je tokrat drugače, saj je to zdravstvena kriza in so tokrat banke kapitalizirane, podjetja so pa od leta 2014 močno razdolžena. Razmere so drugačne, tako kot odzivi vlad, tokrat je bilo vse hitro, z obsežnimi paketi, ki so bili učinkoviti in so res preprečili najhujše možne posledice epidemije. To je bil morda nauk iz prejšnje krize.

Za leto 2021 se pričakuje pri turistih obiske iz bližnjih držav, ki lahko pripotujejo z avtomobilom, saj so letalske povezave, zlasti iz bolj oddaljenih krajev še močno okrnjene. **Turisti** iz oddaljenejših držav se bodo verjetno vrnili šele v letih **2023 in 2024**, če bodo to dopuščale epidemiološke razmere.

Rešitve in ukrepi

Pomemben vzvod naše prihodnje rasti je tudi koriščenje evropskih sredstev **Next Generation EU** in s tem povezan učinkovit načrt za okrevanje in odpornost. Nekaj sredstev iz Next Generation EU je že na voljo v skladu **ReactEU**.

Podporo in pospešitev rasti produktivnosti z vlaganji v človeške vire, raziskave in razvoj. Pomembne so **inovacije in pospešitev digitalizacije**. Drugi sklop je **prilagajanje demografskim spremembam**, s strukturnimi reformami, ki so tudi del načrta za okrevanje in odpornost. Tretji sklop je **nizkoogljična krožna, zelena preobrazba**.